

תקציר

הקראים על אודות מצוות שראשיתן ביוזמה אנושית לאור דיונם במצוות גיד הנשה (בראשית לב 33)

יורם ארדר

על פי המסופר בבר' לב, בעקבות המפגש של יעקב עם המלאך נאסר על בני ישראל לאכול את גיד הנשה. מצווה זו היא היחידה הנזכרת בספר בראשית, ושלא נשנתה בתורה במסגרת מצוות עשה ולא תעשה.

חז"ל התחבטו אם מצווה זו קוימה לפני מתן תורה (משנה, חולין ז, ו). מדברי יוסיפוס (קדמוניות היהודים, א: כ, ב [334]) עולה שיעקב הוא שיזם את האיסור. ואילו תעודה ממגילות קומראן (1Q 158 4Q) שכתבה את הכתוב בספר בראשית, כדי שיהיה ברור שמדובר במצווה מטעם האל.

חכמי הקראים קיבלו עליהם את מצוות גיד הנשה, אך התחבטו בכלל השאלות שלעיל. את מרבית פירושיהם הקדישו לשאלה אם מצווה זו ראשית ביוזמה אנושית, בין של יעקב בין של בניו. כמו כן אם ניתן ללמוד מצווה מטקסט סיפורי שאינו מנוסח כמצווה.

רוב הקראים קיבלו את עקרון המצוות שראשיתן ביוזמה אנושית. לאות ומופת שימשו להם המצוות שהטיל יהונדב בן רכב על בניו (יר' לה). לשיטתם שבועת אחי יוסף ליוסף (בר' נ), הצומות המצוינים בספר זכריה (זכ' ח 19) וחג הפורים הם מצוות שראשיתן ביוזמה אנושית.